

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Сюй Вейвей

**«Методичні засади формування виконавської стабільності
магістрантів музичного мистецтва у процесі вокального навчання»,**

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань
01 – освіта, зі спеціальності 014 – середня освіта (музичне мистецтво)

1. Актуальність теми дисертації

Актуалізація означеної теми зумовлюється доцільністю врахування поліфункціональних процесів у системі мистецької освіти, спрямованих на вирішення низки вагомих питань, що стосуються підготовки фахівців у напрямку оволодіння ними динамічною системою глибоких фундаментальних та спеціальних компетенцій, оригінальних способів мислення, особистісними поглядами, цінностями, здатністю успішно соціалізуватися та здійснювати продуктивну діяльність. Такі процеси мотивують необхідність з'ясування цілого комплексу завдань щодо підготовки магістрів музичного мистецтва з урахуванням національної культурно-освітньої практики певної країни та можливостей використання кращих надбань у різних галузях освіти.

У дисертації Сюй Вейвей проблему підготовки фахівців музичного мистецтва магістерського рівня влучно пропонується вирішувати під час формування їх виконавської стабільності у процесі вокального навчання. Адже розв'язання цієї проблеми має сприяти поліпшенню якості вокально-виконавської діяльності під час озброєння майбутніх фахівців музичного мистецтва вміннями стабільного виконання музичних творів у стресових ситуаціях сценічних виступів.

З огляду на вищеподані міркування, не викликає сумнівів актуальність проблеми фахової підготовки магістрів музичного мистецтва крізь призму формування їх виконавської стабільності. Саме тому вибір дисертанткою наукового дослідження на тему «Методичні засади формування виконавської

стабільності магістрантів музичного мистецтва у процесі вокального навчання» є своєчасним та назрілим, а розгляд теми дисертації є вкрай необхідним для сучасної мистецької освіти.

Доводячи соціально-педагогічну значущість означеної теми, у роботі авторка зосереджує увагу на вирішенні кола питань, спрямованих на подолання суперечності, як зазначає авторка, – між перманентно стійкою тенденцією щодо прагнення магістрантів музичного мистецтва до підвищення рівня власного вокального виконавства і відсутністю відповідної методичної стратегії у галузі вокального навчання (стор.3 та 24 дисертації).

Той факт, що рецензована дисертація входить до плану наукових досліджень кафедри теорії та методики музичного навчання, хорового співу і диригування Факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова і складає частину наукового напрямку «Зміст, форми і методи фахової підготовки вчителів музичного мистецтва» також свідчить на користь її актуальності. Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 7 від 29 листопада 2017 р.).

2. Ступінь обґрунтованості наукових понять, висновків і рекомендацій

Достовірність та аргументованість висунутих наукових положень, сформульованих висновків дисертаційної роботи Сюй Вейвей забезпечується переконливим обґрунтуванням вибору теми дослідження, визначенням його об'єкту, предмету, мети і завдань; теоретико-методологічною ґрунтовністю вихідних позицій дослідження; змістовним аналізом наукових джерел; доцільним вибором наукового інструментарію, що охоплює спектр теоретичних та емпіричних методів; вірогідністю проведеної дослідно-експериментальної роботи; результатами експериментальної перевірки розробленої авторської методики.

З цих позицій, успішне розгортання дослідницького пошуку відбувається від обґрунтування дисертанткою теоретико-методологічних основ дослідження, визначення змістової сутності категоріально-поняттєвого його забезпечення до розробки та перевірки методики формування виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва у процесі вокального навчання.

У дисертації Сюй Вейвей правильно визначено мету – теоретично обґрунтувати, розробити, упровадити та експериментально перевірити методичні засади формування виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва у процесі вокального навчання. Доцільним є той факт, що реалізація мети задля вирішення існуючих в теорії та практиці фахової підготовки магістрів музичного мистецтва нез'ясованих завдань, які дисертантка визначає в роботі, відбувається на основі: аналізу науково-теоретичних джерел з питань музичного виконавства загалом і вокального виконавства зокрема; визначення сутності, специфічних ознак виконавської стабільності студентів-магістрантів вищих музично-педагогічних навчальних закладів у процесі вокального навчання; розробки компонентної структури, визначення критеріально-рівневої бази означеного феномена на основі системно-структурного аналізу; здійснення науково-теоретичного обґрунтування методичних засад формування виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва; розробки, впровадження та експериментальної перевірки методики формування виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва у процесі вокального навчання.

Крім того, високий ступінь обґрунтованості й достовірності результатів дослідження забезпечило використання авторкою влучно підбраного комплексу взаємопов'язаних загальнонаукових методів. Для досягнення мети й вирішення поставлених завдань було залучено теоретичні методи, серед яких: аналіз науково-теоретичної літератури з досліджуваної проблеми, конкретизація сутності і специфічних властивостей виконавської стабільності

студентів-магістрантів факультетів мистецтв педагогічних університетів, системно-структурний аналіз виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва; синтез її компонентних складових у цілісний динамічний комплекс, абстрагування кожної з компонентних складових, уточнення визначення досліджуваного феномену, узагальнення вокально-виконавського та вокально-педагогічного досвіду в сфері управління процесами відтворення музичного матеріалу. Крім того, застосування компаративного аналізу отриманих статистичних даних на констатувальному і формувальному етапах експериментальної роботи, а також в контрольних та експериментальних групах; систематизації та наукового узагальнення статистичних даних щодо рівнів сформованості компонентних складових у цілісній системі виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва позитивно вплинуло на якість рецензованого дослідження.

Теоретично і практично корисними є *емпіричні методи*, які використовувалися з метою відстеження динаміки, перевірки та емпіричного підтвердження теоретичних положень дослідження щодо розробки та впровадження авторської методики шляхом зіставлення їх з експериментальними результатами. З поміж них: педагогічне спостереження та співставлення за процесом засвоєння та відтворення музичної інформації на індивідуальних заняттях з вокального навчання та під час концертних виступів, екзаменів та заліків; бесіди, анкетування та опитування з тем, пов'язаних із специфікою вокального виконавства загалом і виконавською стабільністю зокрема; інтерв'ювання після прилюдних виступів, психолого-експертне оцінювання та самооцінювання, психолого-педагогічні тренінги, а також методи математичної статистики.

Грунтовність та достовірність викладу тексту дисертації зумовлюється всебічним, аргументованим аналізом відповідної джерельної бази, що підтверджується цитатами з авторитетних вітчизняних та зарубіжних праць, які відображають сучасну точку зору на досліджувану проблему. Опрацювання й критичний аналіз теоретичного матеріалу, проведені

емпіричні дослідження, власний досвід мистецької діяльності склали основу запропонованої авторкою оригінальної методики формування виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва в процесі вокального навчання.

Дисертаційна робота відзначається логічним викладом наукових положень та результатів, структурною виваженістю та чіткістю, узгодженістю поставлених завдань і сформульованих висновків.

Так, науковою значущістю відзначаються матеріали першого розділу дисертації «Науково-теоретичні основи виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва у процесі вокального навчання», які отримані дисертанткою завдяки зосередженню її уваги на здійсненні теоретичного аналізу проблеми виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва та специфіки процесу її формування у контексті особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного методологічних підходів, а також на педагогічному потенціалі вокального навчання як інструменту формування виконавської стабільності магістрантів факультетів мистецтв педагогічних університетів. Фокусуючи свою увагу на складності та багатоаспектності методологічного забезпечення досліджуваного процесу, Сюй Вейвей описує функціональне значення обраних підходів з метою розкриття специфіки, визначення сутності і структури формування виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва у процесі вокального навчання.

Дисертанткою вдало розглянуто зміст ключових понять, серед яких: «музичне виконавство», «стабільність», «стабільність музичного виконавства». Розроблено авторське уточнення поняття музично-виконавської діяльності в якості одного з різновидів музичної діяльності, що являє собою творчий процес оприлюднення результатів попередньої навчально-репетиційної роботи, який ставить за мету особистісне тлумачення і донесення до слухача виконавцем ідейно-образного змісту музичного твору на основі залучення і розкриття художньо-зображального

потенціалу засобів музичної виразності. Цінним доробком дисертаційної праці є аналіз авторкою поняття «стабільність» та характеристика стабільного і нестабільного типу виконавської поведінки вокаліста. Оригінальністю відзначається запропоноване дисертанткою розуміння «стабільності музичного виконавства», яка, опираючись на донесення до слухацької аудиторії інтерпретаційного концепту, актуалізує саме той інтерпретаційний результат, який демонструвався тривалий термін під час попередніх занять та репетицій.

Грунтовно здійснений теоретико-методологічний аналіз обраної проблеми та влучно відібрані наукові підходи до розкриття змісту досліджуваного феномену стали основою для авторського уточнення сутності поняття «виконавська стабільність» магістранта музичного мистецтва як набутої інтегральної якості особистості, що визначається здатністю до перманентного відтворення результатів попередньої музичної навчальної діяльності в емоційних умовах її оприлюднення щодо повноцінного донесення інтерпретаційного концепту музичних творів до слухацької аудиторії (с.56,76 дисер.).

Реалізація науково-дослідницького потенціалу автора віднайшла своє втілення, зокрема, у другому розділі дисертації «Виконавська стабільність магістрантів музичного мистецтва як цілісна динамічна система». Позитивної оцінки вимагають компонентні складові, критерії та показники сформованості виконавської стабільності магістрантів-вокалістів, які було розроблено й визначено на основі холістського підходу. Фундаментальності набуває зміст організаційно-підготовчого й кон'юнктурно-оцінювального етапів експериментальної роботи з формування виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва у процесі вокального навчання, а також діагностування рівнів сформованості виконавської стабільності магістрантів вищих музично-педагогічних навчальних закладів у процесі вокального навчання на етапі констатації.

Дисертанткою переконливо представлено компоненти досліджуваного феномена (мобілізаційно-спрямовуючий, цілісно-інтерпретаційний, контрольнo-саморегуляційний), взаємозв'язок яких досягається завдяки регуляторній дії таких функцій, як: цілепокладання, гедоністична, постановки й послідовного вирішення художньо-творчих, вокально-технічних, комунікативно-іміджевих завдань щодо втілення й транслявання цілісної інтерпретаційної концепції вокального твору і аналітично-рефлексивного осмислення власних дій під час концертного виступу. Розроблено й сформульовано критерії (міра готовності магістрантів музичного мистецтва до провадження стабільної високоякісної музично-виконавської діяльності; ступінь підготовленості вокально-педагогічного репертуару для прилюдного виступу; міра сформованості самоконтролю магістрантів музичного мистецтва) та відповідні показники сформованості виконавської стабільності магістрантів-вокалістів, котрі корелюють з вищеподаною компонентною структурою.

Науково-теоретичної вагомості набули запропоновані дисертанткою принципи організації вокального навчання задля цілеспрямованого формування виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва. Серед них: принцип послідовності, систематичності і неперервності провадження виконавської діяльності; принцип наскрізності провадження магістрантами музичного мистецтва вокально-виконавської діяльності; принцип стратегічного планування просвітницької вокально-виконавської діяльності та вокально-виконавської діяльності музично-змагального характеру,

Науково-методичне обґрунтування і новітній аспект дослідження забезпечується змістом його матеріалів, запропонованих у третьому розділі «Методика формування виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва у процесі вокального навчання». Цінність дисертаційній роботі надає впроваджений в процес організації вокального навчання для ефективної реалізації обґрунтованих та конкретизованих дисертанткою методичних

засад формування виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва комплекс педагогічних умов. З-поміж них: педагогічне стимулювання накопичення магістрантами музичного мистецтва достатнього багажу позитивного досвіду вокального виконавства, що відповідає високому рівню сформованості готовності до успішного, компетентного й фахового провадження вокально-виконавської діяльності; педагогічне забезпечення фундаменталізації знань у галузі вокальної педагогіки та виконавства відповідно до історико-мистецтвознавчої, теоретично-аналітичної, виражально-технічної, іміджево-сценічної, конструктивно-синтезуючої і репетиційно-практичної сфер інтерпретаційного опрацювання вокальних творів з метою сприяння розвитку вокально-виконавського мислення; інтеграція різних груп педагогічного інструментарію щодо формування виконавської стабільності магістрів музичного мистецтва у процесі вокального навчання.

Науково-теоретичне обґрунтування і конкретизація методичних засад формування досліджуваного феномена стали підсумуванням тих методичних орієнтирів, на яких базується теорія і практика підготовки магістрів музичного мистецтва в контексті формування їх виконавської стабільності. Реалізовані методичні засади (систематичне використання сукупності різноманітних форм практичної вокально-виконавської діяльності в якості інструментарію для формування виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва у процесі вокального навчання; багаторівневу організацію цілеспрямованих заходів контролю вокально-виконавських знань, умінь і навиків, що уможливають послідовну перевірку динаміки формування виконавської стабільності на різних етапах вокального навчання магістрантів музичного мистецтва; організацію процесу вокального навчання із систематичним застосуванням цільових тренінгів, спрямованих на підвищення рівня стабільності вокального виконавства) стали провідним науково-методичним досягненням рецензованої роботи.

Принципову новизну теоретичних здобутків дисертаційної роботи визначає розроблена, впроваджена та експериментально-перевірена методика

формування виконавської стабільності магістрів музичного мистецтва у процесі вокального навчання, яка інтегрувала три фази – адаптивно-цільову, пізнавально-творчу та рефлексивну. Отримані статистичні дані під час педагогічного експерименту засвідчують позитивну динаміку зростання показників сформованості досліджуваного явища в цілому на високому та середньому рівнях в експериментальних групах. Отримані статистичні результати демонструють і підтверджують ефективність розробленої і впровадженої в процес вокального навчання методики, яка може бути екстрапольована до процесів вокального навчання музично-педагогічних у повному обсязі або частково.

3. Наукова новизна результатів дослідження

Отримані результати надали змогу дисертантці виявити наукову новизну. Вона полягає в тому, що *вперше*: розкрито сутність і специфічні особливості виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва у контексті вокального навчання; розроблено методичні засади формування виконавської стабільності студентів магістрантів факультетів мистецтв педагогічних університетів у контексті вокального навчання; розроблено описову методичну модель формування виконавської стабільності майбутніх учителів музики у процесі вокального навчання. Крім того, *уточнено*: поняття «музичне виконавство», «виконавська стабільність» та «виконавська компетентність» магістрантів музичного мистецтва; компонентні складові означеного феномену; критерії, показники та рівні сформованості виконавської стабільності студентів-магістрантів вищих музично-педагогічних навчальних закладів у процесі вокального навчання.

Подальшого розвитку набули: педагогічні умови формування виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва у процесі вокального навчання; методи формування виконавської стабільності студентів-магістрантів факультетів мистецтв педагогічних університетів у

процесі вокального навчання; особливості вокального навчання магістрантів музичного мистецтва у галузі підготовки до ефективної музично-виконавської діяльності.

4. Значущість результатів дослідження для науки і практики та можливі шляхи їх використання

Дисертація Сюй Вейвей містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обгрунтовані результати в сукупності розв'язують актуальну наукову проблему. Значущість одержаних Сюй Вейвей результатів для мистецько-педагогічної галузі полягає в теоретичному обгрунтуванні, розробленні, упровадженні, експериментальній перевірці методичних засад формування виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва у процесі вокального навчання. Дослідження доповнює науково-теоретичну спадщину музичного мистецтва, а також вокального навчання здобувачів вищої освіти.

Відзначаючи практичну цінність дослідження, слід зазначити, що теоретичні положення роботи та зібраний фактичний матеріал можуть бути використані в процесі вокального навчання майбутніх фахівців музичного мистецтва. Матеріали дослідження є особливо вагомими під час створення спеціальних тренінгів для формування виконавської стабільності майбутніх педагогів-музикантів у процесі вокального навчання. Окремі позиції та результати можуть знайти застосування у розробці методичних рекомендацій з сольного співу, хрестоматій з постановки голосу, робочих і типових навчальних програм з курсів «Постановка голосу», «Спецкурс з постановки голосу», «Вокал» та ін.

5. Повнота викладу матеріалу

За темою дисертації опубліковано 5 одноосібних публікацій, з яких: 3 статті у фахових періодичних виданнях України, 1 стаття міжнародному виданні, 1 стаття у збірниках матеріалів наукових конференцій. На основі аналізу публікацій Сюй Вейвей та її робіт апробаційного характеру можна констатувати, що вони характеризуються цілісним змістом, логічним формулюванням одержаних результатів та досить повно висвітлюють зміст дисертації.

6. Дискусійні питання та зауваження щодо окремих положень дисертації

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертанткою результатів, вважаємо за доцільне звернути увагу на окремі дискусійні аспекти та висловити зауваження.

1. Серед методологічних підходів, поданих дисертанткою у розділі I, привертає увагу компетентнісний підхід, в контексті якого виконавську стабільність визначено в якості одного з фундаментальних чинників вокальної компетентності магістрантів музичного мистецтва. На нашу думку, цю наукову позицію доцільно було б відобразити в педагогічному інструментарії, поданому в розділі III (п.3.2.), за допомогою спеціальних методів практичного формування вокальної компетентності.

2. У п.2.1. під час розроблення компонентної структури виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва на основі холістського підходу зазначено про наявність внутрішніх взаємозв'язків між структурними компонентами, які передбачають, що зміна будь-якого з них призводить до зміни інших компонентів і структури у цілому. На нашу думку, врахування цих взаємозв'язків вимагає від методичного інструментарію певної гнучкості, зокрема, в частині варіативності

застосування методів, засобів і прийомів вокального навчання, що доречно було б відобразити у формувальному експерименті.

3.У п.1.1. розроблено авторське уточнення визначення поняття «музичне виконавство» в якості «одного з різновидів музичної діяльності, що являє собою творчий процес оприлюднення результатів попередньої навчально-репетиційної роботи, який ставить на меті особистісне тлумачення і донесення до слухача виконавцем ідейно-образного змісту музичного твору». На наш погляд, визначаючи «музичне виконавство» як один із різновидів фахової музичної діяльності вчителя музичного мистецтва, доцільно було б хоча б схематично окреслити в тексті роботи зміст та структуру фахової музичної діяльності у цілому, що дозволило б краще зрозуміти місце музичного виконавства у цій структурі.

4.У п.3.1. розроблено й подано педагогічні умови, які, на нашу думку, у повному обсязі забезпечують позитивну динаміку формування досліджуваного феномену. У той же час, бажано було б ширше розкрити, яким чином саме педагогічна умова щодо «інтеграції різних груп педагогічного інструментарію під час формування виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва у процесі вокального навчання» сприяла активізації практичної вокально-виконавської діяльності як основи формування виконавської стабільності у процесі вокального навчання.

5.На етапі формувального експерименту доцільно було конкретизувати педагогічний інструментарій за напрямом наукової роботи із магістрантами музичного мистецтва.

Разом із тим, висловлені зауваження й пропозиції не зменшують наукової цінності виконаного дослідження і швидше вказують на його невикористані резерви та можуть слугувати основою подальших наукових розвідок.

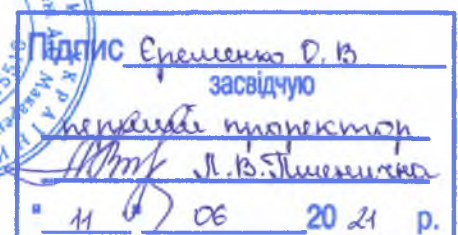
7. Загальний висновок

Дисертаційна робота Сюй Вейвей «Методичні засади формування виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва у процесі вокального навчання» є науковим дослідженням, виконаним авторкою на актуальну тему. Отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують важливе наукове завдання, яке полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні й експериментальній перевірці методики формування виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва у процесі вокального навчання.

У цілому вважаємо, що дослідження Сюй Вейвей «Методичні засади формування виконавської стабільності магістрантів музичного мистецтва у процесі вокального навчання» є завершеним самостійним і оригінальним дослідженням, яке за характером фактичного матеріалу, ступенем його якісного аналізу, рівнем новизни та значущості результатів відповідає вимогам пунктів 9, 11-14 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015, № 1159 від 30.12.2015, № 567 від 30.12.2015, № 943 від 20.11.2019, №607 від 15.07.2020), та Порядку проведення експерименту з присудження доктора філософії, який затверджено Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 р., що дає підстави для присудження Сюй Вейвей ступеня доктора філософії з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри хореографії та
музично-інструментального виконавства
Сумського державного
педагогічного університету
імені А. С. Макаренка

О. В. Єременко